زندگی
دوشنبه :: ۱۴ مهر ۱۳۹۹ :: شماره ۵۷۷۳

۱۳
جام‌جم

حق با شماست

info@jamejamdaily.ir
روابط عمومی: ۲۲۲۶۲۱۴۲

#گرانی-مسکن
مظاهری از تهران:
از نقش دلالان در مسکن خیلی حرف زده‌اند، اما کسی به نقش شهرداری در گرانی مسکن اشاره نمی‌کند. شهرداری تهران با افزایش مالیات پروانه ساخت، مقصر اصلی گرانی مسکن است و متاسفانه نه تنها به وظایف خود عمل نمی‌کند، بلکه مشکلات بسیاری هم بر سر راه مردم می‌گذارد.

#ترافیک-وانت-بار
جوادی از تهران:
هر بار به وانت‌بارهای فروش میوه اعتراض می‌کنیم، می‌گویند کارشان خلاف قانون است. اما قانونی که اجرا نشود به چه درد می‌خورد. در اتوبان شهید محلاتی نزدیک پل ری همیشه به واسطه نزدیکی به بازار، ترافیک وجود دارد؛ اما ازدحام وانت‌بارهای میوه‌فروش باعث چندبرابر شدن این ترافیک می‌شود. در همه این هفته‌ها هم اهالی تماس گرفته‌اند، ولی کوچک‌ترین تغییری در وضعیت آنها به وجود نیامده است.

#بورس-دولت
عزیزی از اصفهان:
چرا دولت پاسخی در مقابل آن همه مردمی که به تشویق دولت به سرمایه‌گذاری در بورس اقدام کردند، ندارد؟ چرا هیچ حمایتی از آنها نمی‌کند؟ حتما آنها هم باید مثل مالباخته‌های موسسه‌های مالی، حیران خیابان‌ها شوند؟

#لیست-بازنشسته
محمدی از ساری:
در پرداخت‌های تازه یارانه و کمک هزینه معیشتی، خانوارهای جامانده هم اضافه شده‌اند، اما کاش دولت محترم بازنشستگان حذف شده را به این فهرست اضافه کند.

#روشنایی-معابر
امامی از تهران:
بسیاری از معابر تهران، غرق در خاموشی است. حالا هم که ساعت‌ها به عقب کشیده شده، کسی جرات نمی‌کند از ساعت ۷ به بعد در این معابر تردد کند. بلوار کچوئی فردیس کرج یکی از جاهایی است که روشنایی ندارد.

#موش-تهران
جلیلی از تهران:
تهران شده است محل جولان موش. روزی که حرف از زلزله می‌شود چند مسؤول درباره خطرات وجود این موش‌ها حرف می‌زنند و موضوع فراموش می‌شود. درصورتی که همه می‌دانند باید محل تغذیه این جانوران را محدود کرد و با مغازه‌هایی که جوی‌های جلو مغازه را با سطل آشغال اشتباه گرفته‌اند، برخورد کرد.

آجر به آجر مدرسه بسازیم

سازمان نوسازی مدارس با کمک گروه‌های جهادی پویش «آجر به آجر» را برای رفع مشکلات مدارس کلید زده است

حدود ۳۰ درصد مدارس کشور به بازسازی نیاز دارد

میثم اسماعیلی
جامعه

موضوع نوسازی مدارس و کمبودهای کلاس درس از آن دسته موضوعات پرتکرار در ابتدای آغاز سال تحصیلی است، موضوعی که همیشه هم همراه بوده است با آمارهایی از کمبودهای کلاس درس در مناطق مختلف ایران و نیاز به نوسازی و تجهیز و تخریب و.... از میان گفته‌های مسؤولان امر هم که بخواهیم آمارهایی بیابیم تاکید بر همین نکته است، این‌که در این حوزه هنوز با شرایط ایده‌ال فاصله بسیاری وجود دارد. تازه‌ترین این آمارها نشان از این دارد که همین حالا ۳۰ درصد مدارس کشور به بازسازی نیاز دارند و درحال حاضر ۱۳۶ هزار کلاس درس ناایمن در کشور وجود دارد. آن‌طور که مدیرکل دفتر مشارکت‌های مردمی سازمان نوسازی مدارس هم گفته دست‌کم ۴۰ میلیون مترمربع کمبود فضای آموزشی و مدرسه در استان‌های کشور داریم. آمارها به تفکیک استان‌ها هم گواه بر همین موضوع است، در مناطق محروم‌تر این نیاز بیشتر حس می‌شود و در مناطقی همچون پایتخت هم که تمرکز امکانات وجود دارد نیاز به بازسازی‌ها به چشم می‌آید. دلیل اصلی این کمبودها هم مثل خیلی از موارد دیگر مشکلات اعتباری است. نسبت اعتبارهای تخصیص‌یافته از سوی دولت‌ها برای نوسازی مدارس به نیاز واقعی آن نسبت عجیبی است و فاصله بسیاری میان ردیف بودجه‌های تخصیصی با آنچه باید باشد وجود دارد. برای فهم این فاصله یک نمونه آماری کافی است، جایی که رئیس سازمان نوسازی مدارس هرمزگان می‌گوید برای نوسازی و تعمیر مدارس این استان و نه ساخت فضاهای نو متناسب با رشد جمعیت، مبلغ ۱۶۰۰ میلیارد تومان پول لازم است درحالی‌که کل بودجه‌ای که برای نوسازی مدارس در لایحه ۹۹ مصوب شده ۵۶۰۰ میلیارد تومان است. از دو دهه پیش اما بخشی از این کمبودها با تشکیل انجمنی به نام «خیرین مدرسه‌ساز» پر شده است، جایی که روانشاد محمدرضا حافظی با ریاست بر انجمن خیرین مدرسه‌ساز از سال ۷۸ توانست نقش پررنگی در این وادی ایفا کند و بازوی قدرتمندی برای وزارت آموزش و پرورش در همه این سال‌ها باشد. اما حالا و بعد از گذشت ۲۲ سال از فعالیت‌های این انجمن این بار گروه‌های جهادی پیشقدم شده‌اند تا شاید بتوانند در این راه گامی بردارند. ایده‌های خلاقانه آنها در همین ابتدای امر به راه‌اندازی پویشی به نام «آجر به آجر» منجر شده است که بی‌اغراق شاید انقلابی در این حوزه پدید آورد.

مدرسه‌سازی به سبک خیرین

سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس با هدف گسترش فرهنگ مشارکت مردمی و بسترسازی برای جلب کمک آحاد مردم در مدرسه‌سازی قرار است طرح «آجر به آجر» را اجرایی کند. به باور مسؤولان این سازمان استفاده از مشارکت‌های کوچک مردمی در کنار بازوی حمایتی به نام انجمن خیرین مدرسه‌ساز می‌تواند از حجم بالای نیازهای این سازمان بکاهد. اما روش کار این انجمن در همه این سال‌ها چگونه بوده است و چه کمک‌هایی توانسته است در این حوزه داشته باشد؟

ساختاری که از دو دهه پیش به نام انجمن خیرین مدرسه‌ساز شکل گرفت برای تامین هزینه‌های مورد نیاز بیشتر روی افرادی تمرکز داشت که از توان مالی خوبی بهره‌مند بودند. این افراد با به عهده گرفتن ساخت چند مدرسه هزینه ساخت آن را به سازمان نوسازی می‌دادند و به این طریق در نهضت مدرسه‌سازی سهم عمده‌ای داشتند. گسترده شدن شبکه ساختاری این انجمن در همه این سال‌ها باعث شد تا حتی کمک‌های آنها سایه به سایه بودجه‌های دولتی در این راه موثر باشد.

آن‌طور که مهراله رخشانی‌مهر، معاون آموزش و پرورش و رئیس سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس می‌گوید: «تاکنون ۳۰ هزار خیر مدرسه‌ساز در سراسر کشور عضو این مجمع هستند و تنها در سال گذشته از سوی خیران مدرسه‌ساز ۱۵۰۰ میلیارد تومان برای این منظور اهدا شده است.» در میانه آمارهای عنوان شده از سوی رخشانی‌مهر رقم قابل‌توجهی هم به چشم می‌خورد. او می‌گوید: «تخمین زده می‌شود که ۶۰ درصد کلاس‌های درس تحویلی امسال خیرساز باشد.» اما با این ساختار شبکه‌ای گسترده چه نیازی به مشارکت‌های خرد وجود دارد؟

قطره به قطره، آجر به آجر

متین شریفی، مسؤول اجرایی پویش آجر به آجر برای کاری که در طرح «آجر به آجر» قرار است اجرا شود پیشینه‌ای پژوهشی دارد. نکته‌هایی که هر چند وجه تفاوت‌های عمده این طرح با کاری که در انجمن خیرین مدرسه‌ساز در جریان است را نشان می‌دهد اما برخی از چالش‌های روش ابتدایی را هم برطرف می‌کند. از او درباره این نکته‌ها می‌پرسیم. این‌که چگونه می‌تواند جذب مشارکت‌های خرد مردمی چالش‌های گذشته را نداشته باشد؟ او به جام‌جم می‌گوید: «نکته این است که بالاخره افراد با تمکن مالی این‌چنینی و ذهنیت خیرانه محدود هستند. اما مهم‌تر از این محدودیت، فرهنگی است که می‌تواند جذب مشارکت‌های خرد مردمی در جامعه پیاده کند. این‌که مردم به این باور برسند که می‌توانند با پول کمی در ساخت یک مدرسه شریک شوند و برای این کار خیر حتما نیاز به پول کلانی ندارند.»

نظام مکان‌یابی مدارس

مدرسه‌سازی هم تفاوتی با دیگر موارد ندارد و گذشت زمان تغییرات بسیاری در آن ایجاد کرده است. پیش از این مدارس در ایران معمولاً به‌صورت موسمی ساخته شده‌اند به این مفهوم که در یک دهه به‌عنوان مثال دهه ۵۰ به یکباره چند صد مدرسه ساخته شده است و به همین دلیل ناگهان تعداد زیادی از این مدارس با پایان یافتن عمر مفیدشان نیاز به نوسازی یا حتی بازسازی دارند. در کنار آن طی همه این سال‌ها شاهد تغییر در بافت جمعیتی هم بوده‌ایم. در دهه‌هایی مهاجرت گسترده‌ای از سوی روستا به شهر انجام گرفته و سال‌های بعد هم شاهد مهاجرت معکوس بودیم. فارغ از همه اینها استانداردها و نیازهای مردمی در تمام این سال‌ها تغییرات گسترده‌ای داشته است. اگر درگذشته یک کلاس با چند نیمکت و یک تخته سیاه قابل بهره‌برداری می‌شد، اما در این زمانه فضای الکترونیک و مجازی بحث مهم و قابل‌توجهی در ساخت مدارس است، وضعیت فراگیری بیماری کرونا هم توجه جدی به موارد بهداشتی در این حوزه را طلب می‌کند. همه این موارد دربسته تحولی دیگری از زبان مهرا... رخشانی‌مهر عنوان شده است، بسته‌ای با عنوان «نظام مکان‌یابی مدارس». متین شریفی به این نکته هم اشاره می‌کند و می‌گوید: «پیش از این توجه صرف به ساخت مدارس و بی‌توجهی به سایر عوامل مؤثر در انتخاب مکان مناسب برای احداث مدارس جدید یکی از چالش‌هایی بوده که گاهی با صرف هزینه‌های گزاف در ساخت مدرسه بی‌تأثیر و حتی زیان‌آور بوده است. عدم توجه کافی به مساله تحولات جمعیتی، آمایش سرزمین و توسعه پایدار در ساخت و تجهیز مدارس از مشکلاتی بوده که کمتر به آن پرداخته می‌شده است.» ساخت مدارس در همجواری با کاربری‌های ناسازگار و مناطق حادثه‌خیز، مهاجرت در بعضی مناطق و رویارویی با مدارس بدون دانش‌آموز، برخوردار نبودن از عدالت آموزشی در برخی از مناطق استان، نداشتن توجه کافی به اقتضائات محیط‌های آموزشی و استاندارد سرانه زمین و فضا، ساخت‌وساز سلیقه‌ای فضاهای آموزشی و همچنین اتلاف امکانات و منابع اندک موجود از مصداق‌های این مشکلات است. در کنار اینها مساله جابه‌جایی جمعیتی هم از آن دسته موضوعاتی بوده که باعث شده در برخی مناطق ایران کلاس‌ها خالی از دانش‌آموزان باشد و در مناطقی کلاس‌ها با ۴۰ دانش‌آموز تشکیل شود. موضوعی که اهمیت بسته تحولی نظام مکان‌یابی مدارس را بیشتر نشان می‌دهد.

گلریزان برای ساخت مدرسه

زندگی +

باور اشتباهی همواره وجود داشته است مبنی بر این‌که مدرسه‌سازی کار افراد با تمکن مالی بالاست؛ البته که رسوب چنین باوری هم بیراه نیست و همواره تصویری که از خیرین مدرسه‌ساز وجود داشته مملو از حضور چنین افرادی بوده است. متین شریفی هم می‌گوید: «همیشه فکر می‌شده که مدرسه‌سازی عنوان پرطمطراقی است که از عهده هرکسی برنمی‌آید، بنابراین نمی‌توان با خرده‌پول‌های معمولی اقدام به مدرسه‌سازی کرد.» برای زدودن این باور پویشی طراحی شد به نام «آجر به آجر» که به نوعی گروه‌های جهادی را به مسؤولان سازمان نوسازی پیوند می‌دهد؛ به این طریق که در کنار سازمان نوسازی در هر استانی یک گروه جهادی بومی هم معرفی شد که هدف نهایی آنها ساخت یک مدرسه سه‌کلاسه در منطقه محروم استان بود. متین شریفی به جام‌جم می‌گوید: «ساخت مدارس سه‌کلاسه از جهتی مهم بود که به‌نوعی برای مردم و حتی سازمان‌های دولتی فرهنگ‌سازی صورت بگیرد. به این مفهوم که این باور را نشان بدهیم که می‌شود با پول‌های خرد هم مدرسه ساخت و این کار را بارها گروه‌های جهادی در مناطق محروم انجام دادند، چراکه این گروه‌ها ردیف بودجه و اعتبار ندارند.» این باور در فرهنگ غنی گذشته ما هم وجود دارد و آن‌طور که مسؤول اجرایی پویش آجر به آجر می‌گوید، فرمولش از همان باور سنت قدیمی ما به نام «گلریزان» پیاده شده است. او می‌افزاید: «همان فرمولی که در فرهنگ «گلریزان» میان مردم عادی جریان دارد حالا به‌صورت ساختاری و شبکه‌ای درآمده است. به این مفهوم که می‌توان ذره‌ذره در راه کمک به ساخت یک مدرسه شریک شد.» محسن حاجی‌میرزایی، وزیر آموزش و پرورش هم بارها به موضوع فرهنگ‌سازی این طرح اشاره کرده است، این‌که شاید وجه فرهنگ‌سازی این طرح از وجه اعتباری آن هم پیشی بگیرد و از درجه اهمیت بالاتری برخوردار باشد. حاجی‌میرزایی در رابطه با طرح آجر و به آجر گفته بود: «برای ما بیش از ساخت مدرسه، این فرهنگ اهمیت دارد؛ مدرسه یک ساختمان نیست بلکه مدرسه یک فرهنگ و کانون تحول و عرصه آماده کردن انسان‌ها برای آینده است؛ همچنین فرهنگ کار خیر در تمام دنیا از باب مسؤولیت‌های اجتماعی برای بنگاه‌ها و مجموعه‌های بزرگ اقتصادی مطرح است.»

یادداشت
دکتر زهرا واحد
مشاور سازمان نوسازی مدارس در طرح آجر به آجر

می‌خواهیم همه مردم مدرسه‌ساز شوند

سند تحول بنیادین آموزش و پرورش شش زیرنظام دارد که یکی از آنها به تجهیز فضاهای آموزشی مربوط است و یکی از مباحث مطرح در آن، توسعه مشارکت‌های مردمی در مدرسه‌سازی است.

نزدیك ۲۰ سال است که خیرین مدرسه‌ساز حضور پررنگی در مدرسه سازی دارند اما طرح آجر به آجر دنبال این هدف است تا همه مردم در هر گروه سنی و موقعیت اجتماعی دغدغه‌مند شوند و مدرسه‌سازی به بخشی از سبد خیریه آنها تبدیل شود. سال گذشته مطالعه‌ای در کشور انجام شد که نتایج آن نشان داد بسیاری از مردم مدرسه‌سازی را کاری می‌دانند که نمی‌توانند در آن مشارکت کنند، برای همین یك استراتژی جدید برای جلب مشارکت‌های مردمی در سازمان طراحی و طرح تحولی آجر به آجر پیشنهاد شد. این طرح از آغاز سال ۹۹ کلید خورده و هدف آن جمع‌سپاری است تا همه مردم تشویق به مشارکت شوند. در این راه یکی از بازوان توانای ما گروه‌های جهادی هستند که از گذشته در کار مدرسه‌سازی مشارکت داشته‌اند. البته این گروه‌ها تا به حال سازماندهی نشده بودند، ولی اکنون تحت پویش آجر به آجر، صاحب دبیرخانه شده و در همه استان‌ها فعال شده‌اند. گروه‌های جهادی امسال در نخستین گام، پویش محرم و صفر را طراحی و راهبری کردند که هدفش استفاده از نذورات مردم در مدرسه‌سازی بود.

درواقع این گروه‌ها این پیام را به گوش مردم ایران می‌رسانند که حتی به اندازه خرید یك آجر می‌توان در مدرسه‌سازی مشارکت کرد. جهادی‌ها همچنین کمك می‌کنند تا قصه‌های مربوط به مدرسه‌سازی و خیرین مدرسه‌ساز، تجربه‌های نابی را که کسب کرده و لذت‌های معنوی‌ای را که در این راه چشیده‌اند با مردم سراسر کشور در میان بگذارند.

سامانه مهر مدرسه به عنوان زیرساخت طرح آجر به آجر اکنون فعال است و در فضاهای مجازی قابل رصد است. مردم از طریق این سامانه می‌توانند کمك‌های مالی داشته باشند و پیشرفت پروژه‌ها را دنبال کنند. البته طرح آجر به آجر صرفا انتظار کمك مالی از مردم ندارد، چراکه بخش عمده کار ما تشویق مشارکت‌های فرهنگی است. در طرح آجر به آجر همین که افراد قصه‌های مربوط به مدرسه‌سازی و حس و حال خوب خیران را در فضاهای مجازی بازنشر کنند، از نظر ما خیر فرهنگ مدرسه‌سازی هستند و این کار آنها می‌تواند باعث جلب قشرهای مختلف جامعه به مدرسه‌سازی شود.